

Aanbiedingsbrief programmabegroting 2021

Wognum, 23 oktober 2020

Aan de leden van de gemeenteraad,

Wij bieden u de programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 aan. Een begroting die in een hectisch en bewogen jaar tot stand kwam¹. Een jaar waarin wij wereldwijd geconfronteerd zijn met de uitbraak van het Corona virus. Een onzekere tijd voor ons allemaal. De wereld stond stil en wij pasten ons aan binnen een 'nieuw' normaal. De dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen gaat, soms in aangepaste vorm door. Wij zijn trots op het enorme aanpassingsvermogen van onze inwoners, ondernemers, medewerkers en commissie- en raadsleden. Ook onder deze omstandigheden blijven wij elke dag samen werken aan een vitale en leefbare gemeente.

Op weg naar een financieel gezonde gemeente

Dat is het motto voor deze begroting. Wij verstaan hieronder een meerjarig sluitende begroting en het beschikken over voldoende weerstandsvermogen. Wij zijn hier nog niet. Wij hebben de afgelopen jaren stappen gezet in het realiseren van onze ambities en het versterken van onze organisatie. Deze lijn zetten wij door. Wij zien echter ook dat er te weinig financiële ruimte is om dit zonder meer, door te kunnen zetten. In de voorliggende begroting nemen wij u mee in onze keuzes, overwegingen en op perspectieven van de plannen in komende jaren en wat dat gaat kosten. Om op termijn tot een sluitende begroting te komen maakten wij pijnlijke en ingrijpende keuzes. Deze keuzes hebben nadrukkelijk invloed op onze ambities.

Afwegingen

Voor u ligt een begroting met een financieel tekort in 2021, 2022 en 2023. Vanaf 2024 is de begroting sluitend. Wij geven u voor uw afweging mee dat wij tegen onze grenzen aanlopen. Bij het opstellen van deze begroting zijn dan ook ingrijpende keuzes gemaakt. Wij kiezen als college voor een begroting die ruimte geeft aan een passend ambitieniveau voor nu en ruimte laat voor toekomstige vraagstukken. Kortom: een financieel gezonde gemeente voor de langere termijn. Dat betekent ook dat er onzekerheden in de begroting zitten die na vaststelling om nadere uitwerking vragen. Zo stellen wij, in lijn met de kadernota voor om:

- te korten op bestaand beleid
- het niveau van enkele ambities te verlagen;
 - integraal beheer openbare ruimte
 - cultuur
 - duurzaamheid
 - verblijfsrecreatie
 - preventie
- het onderhoudsniveau van het openbaar groen te verlagen;
- een bezuinigingstaakstelling te verwerken voor het sociaal domein;
- de belastingen waaronder de OZB en verblijfsbelasting te verhogen;
- de hondenbelasting niet gefaseerd af te bouwen;

¹ Voor een overzicht van de (proces)stappen om te komen tot de voorliggende begroting verwijzen wij u naar de toelichting onder de ondertekening.

- indexatie toe te passen voor het subsidieprogramma;
- het totale subsidiebudget stapsgewijs te verlagen met 5%;
- voor de prijsgevoelige budgetten een beperkte indexatie door te voeren;
- middelen voor renovatie/vernieuwbouw van accommodaties en voorzieningen op te nemen (in plaats van nieuwbouw van o.a. Zwembad de Zeehoek en MFA Abbekerk)
- geen financiële middelen op te nemen voor een 2^e sporthal in Wognum;
- beperkt te investeren in het verder op orde krijgen en versterken van de organisatie;
- een taakstellende bezuiniging neer te leggen bij de Gemeenschappelijke Regelingen;

Voor de toelichting verwijzen wij naar de financiële paragraaf in de begroting. In het hoofdstuk programma's leest u wat wij in 2021 wel gaan doen en wat dat mag kosten.

Toekomstige onzekerheden

Wij voorzien voor de periode 2023-2024 en daarna forse uitdagingen o.a. op het gebied van accommodaties en voorzieningen, sociaal domein, grootschalig onderhoud van het gemeentehuis, herijking van het gemeentefonds, organisatieontwikkeling en de rechtmatigheid van onze systemen. Hiervoor is op langere termijn niet zonder meer ruimte beschikbaar.

Het laatste jaar van de begroting laat beperkte ruimte zien. Ruimte die in 2024 en daarna nodig is om de nog niet opgenomen toekomstige onzekerheden met mogelijk fors structureel financieel effect het hoofd te kunnen bieden.

- *Accommodaties en voorzieningen*

Een eerder met u gedeelde analyse op accommodaties en voorzieningen laat zien dat onze gemeente bij ongewijzigd beleid tegen een fors oplopend structureel tekort aanloopt. Wij werken daarom aan het accommodatie- en vastgoedbeleid. Richtinggevende kaders maken hier onderdeel van uit. Wij houden rekening met de demografische ontwikkelingen, veranderende behoeften en budgettaire kaders. De uitdaging is om tot een beeld over de totale gemeente te komen, waaraan het gemeentebestuur en de inwoners zich verbinden. Ook hiervoor zullen nog stevige keuzes nodig zijn. Het beleid reikt verder dan deze raadsperiode. Het accommodatiebeleid zal medio 2021 worden opgeleverd.

- *Sociaal domein*

Wij zien een toename van de zorgkosten voor met name Jeugdzorg en de Wmo. Zorgkosten kennen een openeinderegeling waarbij wij de zorg moeten leveren, ook als het begrote budget op is. Voor jeugdhulp hebben wij een beperkte invloed op de instroom vanwege de rol van de autonome verwijzers, zoals huisartsen. Ook worden wij beperkt in onze beleidskeuzes door beslissingen van het Rijk, zoals de invoering van het abonnementstarief. Wij begroten net als vorig jaar de budgetten voor het sociaal domein, net als alle andere domeinen, realistisch. Voor de stijgende zorgkosten is structureel extra geld nodig. De definitieve analyse van dit structurele effect voor de komende jaren moet nog plaatsvinden, waarbij we rekening moeten houden met onzekerheden als de impact van de coronacrisis, de ontwikkeling van de rijksbudgetten en de autonoom stijgende zorgvraag. Daarnaast brengen wij in kaart welke organisatorische en beleidsmatige aanpassingen we moeten doen om op de langere termijn maximaal grip te krijgen op onze uitgaven in het sociaal domein.

- *Onderhoud gemeentehuis*

De technische installaties zijn in de komende jaren aan groot onderhoud/vervanging toe. Daar is in de nu voorliggende begroting geen ruimte voor opgenomen. Niet tijdig vervangen van installaties kan leiden tot tijdelijke sluiting van het gebouw. Ook zijn er mogelijke effecten op het ziekteverzuim.

- *Herijking gemeentefonds*

Voor de plattelandsgemeenten verwachten wij als gevolg van de herijking van het gemeentefonds een nadeel van € 50 tot € 100 per inwoner. Deze herijking heeft een structureel negatief effect op onze inkomstenstroom en op de dekking van onze uitgaven. Wij verwachten dat in het najaar 2020 meer informatie volgt.

- *Organisatie*

Er is een nadrukkelijke relatie tussen de omvang en kwaliteit van dienstverlening en ambitie en de kwaliteit en omvang van de organisatie. Eerder informeerden wij u over de staat van de organisatie. Wij gaan voor een organisatie in balans voor de taken waar wij voor opgesteld staan en voor de ambitie die wij nastreven. Twee fusies en bezuinigingen maakten dat onze basis niet op orde is. Verder zien wij de komende jaren een forse uitstroom van medewerkers door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Hier liggen risico's voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en het wegvallen van jarenlang opgebouwde (lokale) kennis. Wij voorzien voor een periode van meerdere jaren extra kosten om de kennis te behouden door "warme overdracht" en zodoende de continuïteit te waarborgen. Wij investeren in het op orde brengen van de basis en een dienstverlening die aansluit bij de vraag van vandaag en morgen. In de nu voorliggende begroting is slechts een deel van de noodzakelijke investering daarvoor opgenomen.

- *Rechtmatigheid systemen*

De accountant heeft ons gewezen op de onrechtmatige inkoop van een aantal kernsystemen. In de voorliggende begroting namen wij nu geen geld op voor de benodigde aanbestedingsprocessen. De onrechtmatigheid en de daaraan gekoppelde risico's blijven daardoor bestaan.

- *Overdracht wegen*

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft de wegen buiten de bebouwde kom in beheer en onderhoud, inclusief bermen, bomen, kunstwerken, openbare verlichting, riolering, etc. Deze taak stoot het HHNK af naar de gemeenten. Het Rijk erkent namelijk drie wegbeheerders: Rijk, provincie en gemeenten. Voor onze gemeente gaat het om circa 190 km uitbreiding, wat neerkomt op bijna een verdubbeling van het huidige areaal. Onderhandelingen met HHNK en de regio lopen.

- *Grens weerstandsvermogen doorbroken*

Door het niet sluitend zijn van de begroting in de eerste drie jaar neemt de algemene reserve fors af. Daarbovenop nemen de risico's toe. Niet in de laatste plaats door Corona, maar ook door de keuzes die door de financiële positie gemaakt moeten worden. Hierdoor komt de ratio weerstandvermogen, de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandcapaciteit onder het afgesproken niveau van 1,0. Dit betekent dat we enerzijds in de toekomst een overschot in onze begroting moeten opnemen en deze ook moeten realiseren om de algemene reserve weer op het afgesproken niveau tussen de 1,0 en 1,4 te krijgen. Anderzijds vraagt het ook risico's verder te beheersen en te beperken.

Onze opgave

Wij zetten de eerste stappen op weg naar een financieel gezonde gemeente. Met die bril op leggen wij deze begroting inclusief onze keuzes, overwegingen en perspectieven aan u voor. Wij gaan graag met u het gesprek aan om te komen tot een toekomstbestendige begroting. Een begroting die ruimte geeft aan een passend ambitieniveau voor nu en ruimte laat voor toekomstige vraagstukken en ambities.

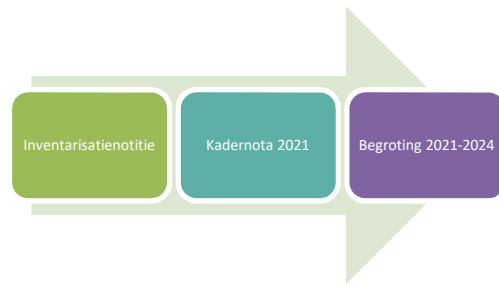
Wij werken samen aan een vitale en leefbare gemeente Medemblik met het belang van onze inwoners voor ogen en dat kan alleen vanuit een financieel gezonde situatie en samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Medemblik

Processtappen begroting 2021-2024

Inventarisatienotitie

Met de inventarisatienotitie informeerden wij u over de belangrijkste ontwikkelingen die wij op de gemeente af zien komen. Het doel van de inventarisatienotitie was om u te informeren en in positie te brengen voorafgaand aan de kaderstelling in de Kadernota 2021. De inventarisatienotitie was dit jaar nieuw in het P&C-proces en maakt onderdeel uit van ons gezamenlijke ontwikkelproces in

rolduidelijkheid en verantwoordelijkheden. Wij kondigden met de inventarisatienotitie ook aan een pas op de plaats te maken in de verdere uitvoering van grote en risicovolle projecten in afwachting van integrale besluitvorming over deze projecten. Dit betekende dat deze projecten stil werden gelegd. Dat deden wij op een logisch moment in het proces. Zo konden wij de lopende tussenstappen netjes afronden. Met het op de waakvlam zetten van projecten voorkwamen wij onomkeerbare (financiële) besluiten zonder integrale afweging en creëerden we tijd en ruimte om te werken aan de begroting.

Kadernota 2021

Na de inventarisatienotitie haalden wij de strategische overwegingen en keuzes voor de begroting bij u op met behulp van een digitale uitvraag per fractie. Aan de hand van doelstellingen (geïnspireerd op de doelen uit de programmabegroting en de roos van leefbaarheid) gaf u per fractie aan wat u belangrijk vindt en prioriteit geeft. Daarnaast vroegen wij u welke zoekrichtingen u meegeeft voor het sluitend maken van de begroting. Tot slot stelden wij u in de gelegenheid strategische overwegingen en kaders aan ons mee te geven voor de uitwerking van de begroting 2021. De resultaten zijn verwerkt in de Kadernota 2021. De Kadernota is op 7 juli jl. door de gemeenteraad vastgesteld. De voorliggende begroting baseerden wij op deze vastgestelde kaders.

Eén van de belangrijkste kaders voor het opstellen van de begroting is dat wij een financieel sterke, gezonde en betaalbare gemeente zijn. Daarnaast zetten wij in op anders werken, blijven wij ons inzetten voor de jongste jeugd, doen een groter beroep op de samenleving en zetten de samenleving in haar kracht. Wij hebben daarin als gemeente een kaderstellende en faciliterende rol. Wij blijven, waar mogelijk inzetten op preventie. In onze zoekrichtingen kijken wij naar kernoverstijgende en gebiedsgerichte oplossingen.

Moties & amendementen

Tijdens de behandeling van de Kadernota 2021 dienden uw fracties meerdere moties en amendementen in. Op dat moment was het niet mogelijk om een financiële vertaling te maken en/of de haalbaarheid van de moties te toetsen. Daarvoor was de opdracht te groot. Wij hebben de moties tijdens de raadsvergadering daarom ook niet van commentaar voorzien en toegezegd deze op haalbaarheid en uitvoerbaarheid te toetsen en mee te nemen in de voorstellen die wij naar uw raad doen toe komen. De amendementen en een aantal moties vertaalden wij financieel. Over een aantal ontvangt u separaat een informatienota voorafgaand aan de begrotingsbehandeling.